

Storia della Lingua Greca – Laurea Magistrale – 5.10.2016

Introduzione

La storia non è poi
la devastante ruspa che si dice.
Lascia sottopassaggi, cripte, buche
e nascondigli. C'è chi sopravvive.
La storia è anche benevola: distrugge
quanto più può: se esagerasse, certo
sarebbe meglio, ma la storia è a corto
di notizie, non compie tutte le sue vendette.
(Eugenio Montale, *La storia*)

Stesich. *PMGF* 212

τοιάδε χρηὴ Χαρίτων **δαμόματα** καλλικόμων
ὕμνεϊν Φρύγιον μέλος ἐξευρόντας ἀβρῶς
ἦρος ἐπερχομένου

Ar. *Pax* 796-801

τοιάδε χρηὴ Χαρίτων **δα-**
μόματα καλλικόμων
τὸν σοφὸν ποιητὴν
ὕμνεϊν, ὅταν ἠρινὰ μὲν
φωνῆ χειλῶν
ἠδομένη κελαδῆ κτλ.

800

schol. vet. Tr. RVGLh Ar. Pac. 798 (p. 125 Holw.)
δαμόματα δὲ τὰ **δημοσία** ἀδόμενα

Pind. *I*, 8,7s.

παυσάμενοι δ' ἀπράκτων κακῶν
γλυκὸ τι **δαμωσόμεθα** καὶ μετὰ πόνον

Plat. *Phaed.* 60e-61b

πολλάκις μοι φοιτῶν τὸ αὐτὸ ἐνύπνιον ἐν τῷ παρελθόντι βίῳ, ἄλλοτ' ἐν ἄλλῃ ὄψει φαινόμενον, τὰ αὐτὰ δὲ λέγον, “ὦ Σώκρατες”, ἔφη, “μουσικὴν ποιεῖ καὶ ἐργάζου”. καὶ ἐγὼ ἔν γε τῷ πρόσθεν χρόνῳ ὅπερ ἔπραττον τοῦτο ὑπελάμβανον αὐτό μοι παρακελεύεσθαί τε καὶ ἐπικελεύειν, ὥσπερ οἱ τοῖς θεοῦσι διακελεύόμενοι, καὶ ἐμοὶ οὕτω τὸ ἐνύπνιον ὅπερ ἔπραττον τοῦτο ἐπικελεύειν, μουσικὴν ποιεῖν, ὡς φιλοσοφίας μὲν οὐσης μεγίστης μουσικῆς, ἐμοῦ δὲ τοῦτο πράττοντος. νῦν δ' ἐπειδὴ ἢ τε δίκη ἐγένετο καὶ ἢ τοῦ θεοῦ ἑορτὴ διεκάλυε με ἀποθνήσκειν, ἔδοξε χρῆναι, εἰ ἄρα πολλάκις μοι προστάττοι τὸ ἐνύπνιον ταύτην **τὴν δημόδη μουσικὴν** ποιεῖν, μὴ ἀπειθῆσαι αὐτῷ ἀλλὰ ποιεῖν· ἀσφαλέστερον γὰρ εἶναι μὴ ἀπιέναι πρὶν ἀφοσιώσασθαι ποιήσαντα ποιήματα [καὶ] πιθόμενον τῷ ἐνυπνίῳ.

Plut. *Per.* 30,4

Μεγαρεῖς δὲ τὸν Ἀνθεμοκρίτου φόνον ἀπαρνούμενοι, τὰς αἰτίας εἰς Ἀσπασίαν καὶ Περικλέα τρέπουσι, χρώμενοι **τοῖς περιβοήτοις καὶ δημόδεσι** τούτοις ἐκ τῶν Ἀχαρνέων **στιχιδίους** (vv. 524-527):
πόρνην δὲ Σιμαίθαν ἰόντες Μεγάραδε
νεανία κλέπτουσι μεθυσκοκότταβοι·
κάθ' οἱ Μεγαρῆς ὀδύνας πεφυσιγγωμένοι
ἀντεξέκλεψαν Ἀσπασίας πόρνας δύο.

525

Eust. *II*, 11,36

δημοτικοὶ στίχοι οἱ τὸ παλαιὸν μὲν τροχαϊκῶς ποδιζόμενοι, καθὰ καὶ Αἰσχύλος ἐν Πέρσαις δηλοῖ, ἄρτι δὲ **πολιτικοὶ** ὀνομαζόμενοι (Aesch. *Pers.* 1-154).

δήμος, δημοκρατία, δημοκρατέομαι, δήμιος, δημιουργός

II, Π 188s., 198-206

ὄν τινα μὲν βασιλῆα καὶ ἔξοχον ἄνδρα κιχείη
τὸν δ' ἀγανοῖς ἐπέεσσιν ἐρητύσασκε παραστάς·

ὄν δ' αὖ **δήμου** τ' ἄνδρα ἴδοι βοῶντά τ' ἐφεύροι,
τὸν σκῆπτρῳ ἐλάσασκεν ὁμοκλήσασκέ τε μύθῳ·
“δαιμόνι' ἀτρέμας ἦσο καὶ ἄλλων μῦθον ἄκουε,

200

οἷ σέο φέρτεροί εἰσι, σὺ δ' ἀπτόλεμος καὶ ἀναλκίς
οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ ἐναριθμῖος οὔτ' ἐνὶ βουλῇ·
οὐ μὲν πως πάντες βασιλεύσομεν ἐνθάδ' Ἀχαιοί·
οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη· εἷς κοίρανος ἔστω,
εἷς βασιλεύς, ὃ δῶκε Κρόνου πάϊς ἀγκυλομήτεω
σκήπτρόν τ' ἠδὲ θέμιστας, ἵνα σφισὶ βουλεύησι".

205

Il. V 709s.

παρ δέ οἱ ἄλλοι
ναῖον Βοιωτοὶ μάλα πίονα **δήμιον** ἔχοντες.

710

Il. XII 211-214

Ἔκτορ ἀεὶ μὲν πῶς μοι ἐπιπλήσσεις ἀγορήσιν
ἔσθλα φραζομένῳ, ἐπεὶ οὐδὲ μὲν οὐδὲ ἔοικε
δήμιον ἔόντα παρέξ ἀγορευέμεν, οὔτ' ἐνὶ βουλῇ
οὔτε ποτ' ἐν πολέμῳ, σὸν δὲ κράτος αἰὲν ἀέξειν.

Archil. fr. 206-209 W.² (ap. Sud. μ 1470 A.)

μυσάχνη· ἢ πόρνη παρὰ Ἀρχιλόχῳ· καὶ ἐργάτις καὶ **δήμιος** καὶ παχεῖα. κτλ.

Aesch. Th. 196-199

κεῖ μὴ τις ἀρχῆς τῆς ἐμῆς ἀκούσεται,
ἀνὴρ γυνὴ τε χῶ τι τῶν μεταίχμιον,
ψηφός κατ' αὐτῶν ὀλεθρία βουλεύσεται,
λευστήρα **δήμου** δ' οὐ τι μὴ φύγη μόρον.

Hdt. III 82,1

τρίτος δὲ Δαρεῖος ἀπεδείκνυτο γνώμην, λέγων· “ἐμοὶ δὲ τὰ μὲν εἶπε Μεγάβυζος ἐς τὸ πλῆθος ἔχοντα
δοκέει ὀρθῶς λέξαι, τὰ δὲ ἐς ὀλιγαρχίην οὐκ ὀρθῶς. τριῶν γὰρ προκειμένων καὶ πάντων τῷ λόγῳ
ἀρίστων ἔόντων, **δήμου** τε ἀρίστου καὶ ὀλιγαρχίης καὶ μουνάρχου, πολλῷ τοῦτο προέχειν λέγω”.

Hdt. VI 43,3

ὡς δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα μέγιστον θῶμα ἐρέω τοῖσι μὴ
ἀποδεκομένοισι Ἑλλήνων Περσέων τοῖσι ἐπτα Ὀτάνην γνώμην ἀποδέξασθαι ὡς χρεὸν εἶη
δημοκρατέεσθαι Πέρσας· τοὺς γὰρ τυράννους τῶν Ἰώνων καταπαύσας πάντας ὁ Μαρδόνιος
δημοκρατίας κατίστα ἐς τὰς πόλεις.

Il. XVII 248-250

ὦ φίλοι Ἀργείων ἠγήτορες ἠδὲ μέδοντες
οἷ τε παρ' Ἀτρεΐδης Ἀγαμέμνονι καὶ Μενελάῳ
δήμια πίνουσιν

250

Od. III 82

πρῆξις δ' ἦδ' ἰδίη, οὐ **δήμιος**, ἦν ἀγορεύω.

Od. XVII 382-385

τίς γάρ δὴ ξεῖνον καλεῖ ἄλλοθεν αὐτὸς ἐπελθὼν
ἄλλον γ', εἰ μὴ τῶν, οἷ **δημοεργοὶ** ἔασι;
μάντιν ἢ ἰητήρα κακῶν ἢ τέκτονα δούρων,
ἢ καὶ θέσπιν αἰοιδόν, ὃ κεν τέρπησιν ἀεΐδων.

385

ἔθνος

Il. III 32

(Paride) ἄψ δ' ἐτάρων εἰς **ἔθνος** ἐχάζετο κῆρ' ἀλεείνων.

Pind. O. 1,65s.

τοῦνεκα {οἱ} προῆκαν υἱὸν ἀθάνατοῖ <οἱ> πάλιν
μετὰ τὸ ταχύποτμον αὐτίς ἀνέρων **ἔθνος**.

165

Plat. Gorg. 455b

ἐγὼ μὲν γάρ τοι οὐδ' αὐτὸς πῶ δύναμαι κατανοῆσαι ὅτι λέγω. ὅταν περὶ ἰατρῶν αἰρέσεως ἢ τῆ πόλει
σύλλογος ἢ περὶ ναυπηγῶν ἢ περὶ ἄλλου τινὸς **δημιουργικοῦ ἔθνους**, ἄλλο τι ἢ τότε ὁ ῥητορικὸς οὐ
συμβουλευσεῖ, δῆλον γὰρ ὅτι ἐν ἐκάστῃ αἰρέσει τὸν τεχνικώτατον δεῖ αἰρεῖσθαι.